

Zpravodaj

Ročník 9 - č. 4/2023

Vážení spoluobčané,

rok utekl jako voda, jsme na prahu nového roku 2024 a to nás nutí k ohlédnutí. Každý z nás přemýšlí, co se mohlo udělat lépe a co se podařilo. Dumáme nad spoustou současných palčivých problémů, které jsou všude kolem nás, nad mezilidskými vztahy ve společnosti, v rodině a hledáme odpovědi.

Když se ohlédnu za rokem 2023 z pozice obecního úřadu. Vedle běžné každodenní práce jsme na začátku roku opětovně **zažádali o dotaci na opravu komunikace** od hlavní silnice k mateřské škole a na zřízení zpomalovacího ostrůvku včetně přechodu pro chodce u hřbitova v Olešce, na rekonstrukci „hasičárny“ na Bulánce. Nově bylo zažádáno o dotaci na rekonstrukci budovy ZŠ v Olešce, dále na úspornější vytápění budovy OÚ v Olešce. Do dnešního dne jsme obdrželi informace o dotaci na opravu komunikací, kdy jsme vedeni zatím jako náhradníci. Na obdržení dotace pro rekonstrukci budovy **hasičárny na Bulánce** jsme prvními náhradníky, takže i tady máme velkou šanci na její získání. Na další doplňující vyjádření pro jejich získání čekáme.

Poprvé v historii obec Oleška obdržela dotaci od Státního fondu na podporu investic ve výši 17.504.943,54 Kč na obnovu budovy **ZŠ v Olešce**. Zrekonstruovaná škola je předpokladem následného znovuoživení provozu ZŠ. Nyní jsme se stádiu, že obec podepsala smlouvu s fondem na přijetí financí z této dotace. Bude následovat výběrové řízení na vysoutěžení zhotovitele.

Informace pro budoucí a současné rodiče: budova by měla být zrekonstruována do konce roku 2025 s tím, že výuka začne od září 2026.

Velkou událostí bylo **dokončení obnovy vrtu K1**, kdy v prosinci 2023 byl tento vrt a technologie zkolaudovány a dotace byla proplacena ve výši 2.525.545,- Kč. Vlastní náklady na tuto akci činily 3.612.775,15 Kč bez DPH.

Nyní je již připraveno zahájení čerpání vody z tohoto vrtu do Bulánky a Králky. Současně je podána na vodoprávním úřadě projektová dokumentace na položení nového potrubí z vrtu K1 do Krymlova, kde bude vybudován nový vodojem, z kterého bude voda čerpána do Krymlova a do Olešky.

V současné době **probíhají odečty vodoměrů**. Vodné na rok 2024 pro občany stanovilo zastupitelstvo obce a bude činit 46 Kč /m3 včetně DPH.

Obdrželi jsme rovněž dotaci na **pořízení nádob na tříděný odpad** – plast a papír a kontejner na bioodpad. Tyto výrobky nám mají dodat do 31.1.2024. Po navezení těchto nádob občané na základě smlouvy o pronájmu, dostanou do svých domovů tyto nádoby na plast a papír zdarma. Tímto krokem přispějeme k řádnému třídění vyprodukovaných odpadků.

Na základě komunikace s občany a zastupiteli se od ledna 2024 budou nádoby na směsný odpad vážit za účelem získání informací o skutečném množství vyprodukovaného odpadu od občanů a následně od svozové firmy. Poplatek za komunální odpad pro rok 2024 bude činit 950 Kč na osobu trvale bydlící včetně poplatku za rekreační objekt. V poplatku za odpady jsou zahrnuty veškeré služby, které nám svozová firma nabízí. V roce 2024 rozšíříme služby pro občany, kdy občané budou moci svůj velkoobjemový odpad uložit během celého roku (na základě dohody s OÚ v Olešce) do sběrného dvoru Nykos a.s. ve Ždánicích.

Shora zmíněné dotace nám umožňují dlouhodobě držet obecní finance ve velmi dobré kondici a můžeme tak podporovat i neinvestiční záměry.

Během roku byly nakoupeny do všech obcí **nové herní prvky**. Do Olešky, Brníku a Krymlova lanové pyramidy, do Olešky do „roklinky“ dřevěné pexeso, na Bulánku šplhací sestava. Po celý rok **obec podporuje veškeré společenské a sportovní dění** ve všech obcích – dětské dny na Bulánce a na Krymlově, strašidelnou stezku v Olešce, mikulášskou nadílku a rozsvícení vánočních stromečků ve všech obcích a DD Hačka, duatlon v Krymlově, vinobraní v Krymlově, hasičské závody na Bulánce, podporujeme činnost MS Nučice, TJ Dobré Pole, TJ Kouřim, ZŠ a PŠ v Kostelci n.Č.l., ZŠ v Horních Krutech, společnost Eda s.r.o., Diakonie Broumov, Zdravotní klaun, Modré dveře, organizujeme dětský karneval, hudební vystoupení, návštěvu divadelního představení, letní kina v obcích. Rovněž podporujeme veškerou činnost MŠ v Olešce, která také zajišťuje společenské dění v obci. V těchto podporách činností budeme nadále pokračovat i v roce 2024.

Je před námi ale také mnoho výzev jako je pořízení nového územního plánu, připravit projektovou dokumentaci na zhotovení kanalizace v obcích a další.

Zároveň mi dovoluje, abych touto cestou velice poděkovala všem organizátorům veškerých akcí v loňském roce, za jejich obětavost, nadšení, za využití jejich volného času, který věnují nám všem. Dále chci poděkovat zastupitelům obce Oleška, zaměstnancům OÚ, ať v administrativě či v údržbě za celoroční práci.

Vážení spoluobčané přeji Vám v novém roce 2024 hodně zdraví, štěstí, klidu a pohody v soukromém i pracovním životě.

Magdalena Vlasáková

A už je tu opět předvánoční čas...

...a svatá trojice navštívila školku zas

Na příchod Mikuláše, andílka a čerty jsme se s dětmi předem poctivě připravili.

Povídali jsme si o historii i současnosti nadělování, chtěli jsme, aby si děti uvědomily rozdíly mezi minulostí a dneškem.

Natrénovávali jsme koledy, básničky a písničky, aby nás čert nezaskočil 😊

Některé děti ale přemohl ostych a třeba i strach z možných následků svých drobných hříčků a objevily se i slzičky v očích malých hřištníků.

Nakonec vše dobře dopadlo, čert do pytle nikoho nestrčil.

Děti se radovaly z balíčků plných dobrůtek a zbystřily při rozbalování záhadného útvaru, kde objevily uhlí. Pravda, jen malý kousek, ale přece. To aby nezapomněly, že sliby se mají plnit a lhát se nemá. V knize hříčků je vše zapsané!

A my děkujeme! Děkujeme úžasné partě lidí, protože v dnešní uspěchané době si ne každý chce najít čas udělat radost dětem a my si toho opravdu vážíme.

A tak tedy velké díky vrchnímu pekelníkovi v pořádně chlupatém kožichu - Honzovi Kubelkovi, váženému Mikulášovi - Ing. Janě Pavlouškové, krásné hodně čertici bez kopytka DiS. Petře Kubelkové a něžnému andílkovi - Ing. Janě Pacákové.

Další poděkování patří paní starostce Magdaleně Vlasákové za zaspponsorování nadílky a panu Markovi Borovičkovi za štědrý příspěvek do mikulášských balíčků.

Jsme rádi, že na naši školku myslíte a těšíme se zase příště!

Děkujeme lektorům z kouřimského skanzenu Bc. Radce Vilémové, Janě Sobolíkové, Mgr. Kateřině Pilařové za přiblížení vánočních tradic. Velké poděkování patří paní Mgr. Tereze Hönigové, která s MŠ Oleška dlouhodobě spolupracuje.

Statistiky obyvatel

Celkem 965 obyvatel z toho 23 cizinců.
Průměrný věk obyvatel 41,1 let.

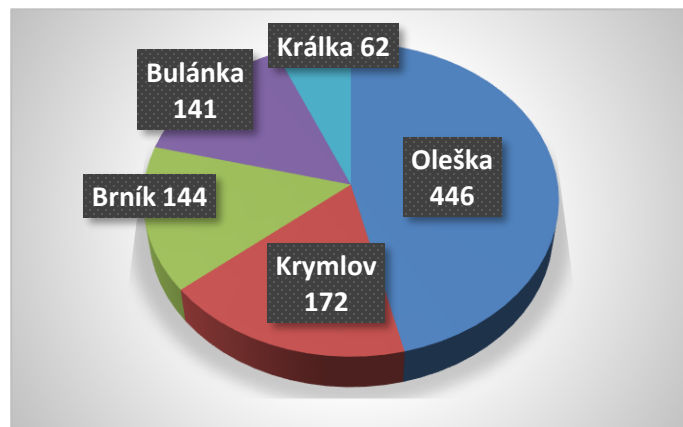
Dospělí **728** (M-361 Ž-367)

Děti 15-18 let **42** (M-22 Ž-20)

Děti do 15 let **172** (M-90 Ž-82)

Narození 2023: **8** (Oleška 2 chlapci, 4 dívky, Krymlov 2 dívky)

Úmrtí 2023: **19** (Oleška M-8, Ž-4, Brník M-4 Ž-1, Králka Ž-1 Krymlov M-1)

Bulánecké rozsvícení vánočního stroměčku a Mikulášská nadílka

Slavnostní rozsvícení vánočního stroměčku se na Bulánce uskutečnilo první adventní neděli. V duchu bílých vánoč se sněhovou nadílkou se u hasičárny rozsvítila vzrostlá borovice žlutými světélky.

Za zvuku vánočních koled se rozezněl zvonek a spolu s ním nás navštívil

v bílém rouchu, s dlouhými vousy a velkou berlou Mikuláš, společně se zlým čertem a malým čertíkem. Přišli se přesvědčit, zda-li děti byly v uplynulém roce hodné nebo třeba i trochu zlobily. Děti si, ale malé hříšky odčinily básničkou a Mikuláš je obdaroval nadílkou.

Předvánoční zimní setkání bylo příjemněno horkým svařákem a malým občerstvením, které připravily maminky a babičky.

Advent je období rozjímání, zklidnění, dobrých skutků a setkávání se s milovanými lidmi. Užijte si vánoční čas se svými blízkými.

Klidné prožití vánočních svátků a v novém roce hodně zdraví a spokojenosti

Vám přeje Bulánečtí.

M. V.

Bramborový salát

Kde se vzala pochoutka, kterou si připravuje 96 % domácností v Česku?

Kaviár, křepelky nebo raci. I takové ingredience se v minulosti přidávaly do pokrmů, které můžeme označit jako bramborový prasaláty. První náznak pokrmu, jenž dostal pojmenování bramborový salát, se u nás dá vyčíst v Domácí kuchařce od M.D. Rettigové. V kuchařce z roku 1826 je popsán recept na tzv. míchaný salát zemčákový neboli zbytkový. Slavná kuchařka v něm radila hospodyňkám smíchat s vařenými bramborami, cibulí a majonézou jakékoliv zbytky z předešlé hostiny, třeba telecí, šunku, uzený jazyk nebo koroptve. Existuje i ruská stopa. V polovině 19. století fungovala v Moskvě luxusní restaurace Hermitage vedená belgickým či francouzským šéfkuchařem Lucienem Olivierem. Ten připravoval speciální pokrm z vařených brambor, majonézy, vařených vajec, kyselých okurek a dalších vzácných ingrediencí. Mezi ně patřily křepelky, aspik, račí ocásky, langusty a také kaviár. Když šéfkuchař v roce 1883 zemřel, jeho rodina se přestěhovala do západní Evropy a spolu s ní i recept na salát. Vzhledem k cenám některých ingrediencí se s ohledem na finanční možnosti lokálních kuchařů se v pokrmu začaly objevovat lacinější krajové náhražky. Přímo na vánoční stůl se bram. salát dostal až spolu s kaprem v době první republiky, pravděpodobně s Vídně. Do té doby Češi preferovali spíše kapra na černo s knedlíkem nebo pečeného s bramborem. Tenkrát šlo o jednoduchý salát bez majonézy. Prvně se pod takový slavnostní recept podepsala učitelka a propagátorka zdravé výživy Marie Janků-Sandtnerová v roce 1924. Pokrm z brambor a kořenové zeleniny, zalitý hovězím vývarem, olejem a octem byl sváteční i postní a mohly si to ho dovolit i nejhudší rodiny. Majonéza se v Československu usadila na trvalo na svátečním stole ve 40. letech minulého století. Po roce 1948 se salát, který byl v Rusku stále v kurzu, pochopitelně stal populární i u nás. Další impuls k masivnímu rozšíření majonézového bramborového salátu přinesla 50. léta, kdy se na československém trhu objevila průmyslově vyráběná majonéza a hospodyňkám odpadla její pracná příprava. Bramborový salát existuje po celém světě, jen ingredience se liší.

Francouzi přidávají hovězí maso. Italové vinný ocet a česnek. Španělé červenou papriku a zelené olivy. Řekové sýr feta, oregano a rozmarýn. Irové nakládaný kopr a uzenou papriku. V Karibiku dělají se sladkých brambor, kukuřice a arašídů. Japonsko přidává salátovou okurku, kukuřici a rýžový ocet.

Havránková Monika

Strašidelná stezka v Olešce

První listopadovou sobotu napsala olešecká rokli další kapitolu do svého příběhu. Před lety byl prostor v rokli vyčištěn od náletových dřevin a letité černé skládky partou sousedů, která se postupně snaží obnovit toto místo pro aktivity dětí. Olešecké děti sem už občas na vycházku zavítají ať už s maminkou nebo s paní učitelkou z mateřské školky, ale pro děti ze spádových obcí je toto místo stále neznámé. Právě proto vznikl nápad uspořádat strašidelnou stezku s cílem v rokline. Nápad byl finančně podpořen místním obecním úřadem a po pár měsících příprav přišel den D. Podařilo se nám vyzdobit trasu dlouhou skoro půl kilometru duchy, bubáky i strašidly. Nechyběla ani barevná světýlka a tajemně plápolající světla svíček.

Na start k mateřské školce se průběžně dostavilo 110 dětí s doprovodem rodičů i prarodičů. Většina účastníků dorazila ve strašidelném kostýmu a s nadšením využila možnost malování na obličej. Čarodějky malovaly netopýry, kostlivce nebo pavouky a na přání měnily roztomilé tvářičky dětí ve strašidelné. Všichni odvážlivci dostali při startu svůj strašpytlíček a originální omalovánku nakreslenou místním malířem, panem Filípem. Pak následovaly už jen dobré rady od dýňové víly a čarodějky jak svůj strašpytlíček naplnit dalšími odměnami. Na stezce totiž na děti čekalo pět stanovišť se strašidelnou obsluhou, kde musely splnit úkol, aby odměnu do strašpytlíčku dostaly.

Všichni si tak prošli čarodějnický zvěřinec, měli možnost exhumovat umělé kosti z písku u kostlivců, potkat báby z mokřin u rybníčku Brčálníku, sestřelit dušička ve stělnici duchů a nebo balancovat s vydolobnutým okem na lžici na překážkové dráze z zombie zóně. Aby bylo o zábavu postaráno i mimo stanoviště, tu a tam se objevovala tak zvaná mobilní strašidelná jednotka. Ta vystrašila a zase rychle zmizela v temném stínu. Velké překvapení nejen pro děti, ale i pro samotné organizátory, byl strašidelný tunel mezi prvním a druhým stanovištěm. Šikovní tatínci, pan Nigrin s panem Lachoutem, vytvořili svépomocí tunel z lešenářských trubek u svého domu a strašidelně ho nazdobili i ozvučili. Nejednou účastník nervózně přešlapoval u vstupu do tunelu, zda má, nebo nemá vstoupit.

Po splnění úkolů a získání všech cen čekala na malé účastníky největší odměna v cíli. Strašidelně nazdobená rokli je dovedla až ke vstupu z ulice Na rafandě, kde za vzrostlým jasanem našel své stálé místo domeček na hraní a na zkulturnovaném prostoru pod velkou lípou se objevilo zabudované dřevěné pexeso, které chystal místní obecní úřad pár měsíců dopředu jako velké překvapení s odhalením právě při této příležitosti. Děti přivítaly pexeso s nadšením. Je to první velký prvek sloužící nejen ke hraní, ale i k výuce při poznávání přírody. Doufáme, že oba herní prvky zpříjemní dětem každou návštěvu v rokline, kterou budeme i nadále společnými silami zvelebovat ať už dalšími herními prvky a nebo pravidelným sekáním trávy, o což se obětavě stará pan Procházka.

Akce pro děti se vydařila nejen díky počasí, které nám ten den přálo, ale především díky ochotě sousedů a přátel spojit své síly a vykouzlit tak hezký večer našim nejmenším. Zkrátka kdo mohl, pomohl a kdo zrovna nemohl být na stanovišti tak přispěl třeba vyřízením sponzorského daru. Děkujeme paní Dolejšové za zdravé mlsání od firmy Bonavita s.r.o. a paní Kratochvílové za výborné čokoládové pralinky od firmy Lindt. Sladkosti dodaly dětem energii na stanovištích i v cíli. Děkujeme za věnování drobných dekorací a zprostředkování odměn paní Prokešové a Hračkářství Prokeš z Uhlířských Janovic. Velké poděkování patří samozřejmě šikovným maminkám a babičkám za strašidelné pohoštění v cíli.

I když je strašidelná stezka již minulostí, stále dostávám dotazy, kdo byl schovaný pod krásnými kostýmy. Ráda bych tedy využila prostoru v tomto časopise a s dovolením uvedla jména naší strašidelné party. Všem patří velké poděkování od startu až po cíl. Bez účasti našich strašidel by to zkrátka nešlo.

Edita Drahotová, Karolína Boumová, Jana Pacáková, Věra Bidlová, Veronika Hrdličková, Petra Kratochvílová, Kristýna Kubelková, Nikita Cazacu, Hana Mondscheinová, Simona Nanková, Tomáš Drahota, Eliška Holá, Jakub Pokorný, Jiří Pokorný, Aděla Pacáková,

Jan Kubelka, Antonín Kubelka, Vítek Mondschein, Roman Mondschein, Lukáš Drahota, Štěpán Hnátek, Eva Tomášková, Jana Pospíšilová, Michal Pospíšil, Miloslava Hrdličková a Miroslava Ovčíníková.

Co dodat závěrem? Děkujeme Vám za hojnou účast a podporu. Těšíme se s Vámi opět na shledanou v olešecké rokli. Vaše kladné ohlasy a rozzářené oči dětí jsou pro nás největší odměnou a motivací do další práce

Petra Kubelková a spol.

Mikuláš v Krymlově

Mikuláš ztratil plášť..... v Krymlově našťěstí Mikuláš plášť neztratil, ani nebyl smutný a smutné nebyly ani krymlovské děti, které dostaly od Mikuláše bohatou mikulášskou nadílku. V doprovodu dvou andělů strážných a rozpustilých čertů s čertíci připomínal Mikuláš dětem, aby se k sobě chovaly slušně a poslouchaly rodiče, a nešetřil ani chválou za hezké známky a dovednosti dětí. Zatímco andělé rozdávali dětem dobroty, čerti s čertíci stáli opodál a čekali na příležitost, kdy si budou moci toho nějakého nezbedu vzít s sebou. Když už to vypadalo, že bude v pekle veselo, tak nakonec i ten dareba slíbil Mikulášovi, že se polepší, a čerti se museli vrátit zpátky do pekla sami.

Jana Svobodová

Koutek přírody

Tak jsme přežili krásný podzim a už tu je zima, která se nás zeptá co jsme dělali v létě.

A co na to pranostika pro zemědělství a Valašský kalendář?

Mírný prosinec – mírná celá zima.

Studený prosinec – brzké jaro.

Po studeném prosinci bývá úrodný rok.

Jaké zimy v prosinci, taková tepla v lednu.

Teplým Vánocům a přátelským koláčům se nikdy neraduj.

Prosinec naleje a leden zavěje.

Na štědrý večer hvězdičky – ponosou vajíčka slepičky

Jsi-li churav, je to z vody, proto rychle do hospody.

Přichází-li zajíc již v prosinci do zahrady, nastane tuhá zima všade.

Je-li teplo v lednu, sahá bída ke dnu.

Leden studený, duben zelený.

Leden jasný, roček krásný.

Když krtek ryje v lednu, končí zima v květnu.

Všeci lidé všechno víja, ale všeci lidé jednomu člověku neuvěřija.

Sklének a děcek není nikdy dost.

Když ti komár v únoru za uchem zapíská, poběž ke kamnům s ušima.

Zle je v tem domě, gde kohút čučí a slépká zpíve.

Mladým dovede být každé teľa.

S dobrým mužem možeš být na pustých horách, se zlým je zle aj v dědině

S robů do světa, tajak s žebřem do hory.

V minulém čísle Zpravodaje jsme se zabývali rodem Avis-ptáci.

Nyní bych se chtěl pozastavit u ptáčků, zejména zpěváků, které můžeme spatřit v našem kraji.

Zvonek zelený je jediným českým druhem zvonka. Žije v kulturní krajině na okrajích lesů, v parcích a zahradách. V zimě se často zdržuje v hejnech s jinými ptáky.

Od poloviny března do dubna k nám přilétá **Zvonohlík zahradní**. Je to druh pěvce z čeledi pěnkavovitých. Sameček má žluté čelo a kresbu na hlavě, samička má tato partie žlutobílé.

Holub domácí, jenž se vyskytuje ve městě, je jediným druhem ptáka, který není považován za volně žijícího tvora.

Rorýs obecný přirozeně hnízdí ve štěrbinách skal a dutinách stromů. Nyní využívá hlavně větrací otvory a jiné štěrbin v lidských stavbách, hlavně vysokých.

Zeleň ve městech má pro většinu ptáků zásadní význam, poskytuje prostředí ke hnízdění a dostatek materiálu pro stavbu hnízd.

Husté koruny stromů poskytují ptákům místo pro nocování, úkryt před sluncem, nepřízní počasí nebo před predátory.

Stromy a jiná zeleň jsou zdrojem široké potravy ptáků, od plodů a semen, přes členovce až po faunu v mrtvé dřevní hmotě, tlejícím listí nebo v hrabance.

Kvalitní keřová patra poskytují útočiště pro mnohé pěvce, např. pěnice, pěvušku, červenku, strážilíka nebo kosa. Zvyšují rovněž potravní nabídku, hnízdí na příležitostech a úkrytových možnostech ptáků. Udrží povrch země chladnější a zpomalují odpařování vody.

Dříve se ptáci k lidským obydlím nepřibližovali, hrozilo jim, že je lidé zastřelí a sní.

Některé ptačí druhy se přestávají bát člověka a začínají se stahovat k městům a vesnicím.

Divoké kachny a jiné ptactvo se shlukují poblíž řek či jezer, blízké sousedství s člověkem, je pro ně výhodné. Dravci si za nimi netroufnou, a mají nový zdroj potravy, jako je pečivo.

První volně žijící **labuť** se v Česku objevily až po druhé světové válce.

Straka obecná se od poloviny 80. let 20. století hojně usazuje v okolí lidských sídel, stěhuje se tak za kosem, svou oblíbenou kořistí.

Kos černý, dříve plachý lesní pták, který začal využívat výhody soužití s lidmi a začal se usazovat v blízkosti lidských sídel v druhé polovině 19. století.

Podobně jako straka obecná se začíná šířit její příbuzná **sojka** obecná, která ztrácí plachost a začíná pronikat do parků a zahrad.

Díky klimatickým změnám přibývají nové ptačí druhy. Příkladem je **kormorán** veliký, který zimuje na českých a moravských řekách, k nelibosti rybářů.

Vlaštovky obecné většinou hnízdí v hospodářských objektech, protože těchto budov ubývá, stěhují se i do měst, kde svá hnízda staví např. ve strojnách výťahů.

Vlaštovky se živí létajícím hmyzem, který chytají v letu. V letu dokonce i pijí.

Vlaštovka je na seznamu zvláště chráněných živočichů a je chráněna ve všech svých vývojových stádiích. Nesmí se chytat zabíjet a ničit nebo přemísťovat její hnízda. Spolu s jiřičkou jsou štěstím do domu.

Poštolka obecná je nepočtenější sokolovitý dravec, který často žije ve městech. Rozpětí křídel se pohybuje v rozmezí od 70 do 80 cm. Dokáže se přizpůsobit, nejhojněji hnízdí v krajině s alejemi.

Venkovské populace hnízdí v průměru o 14 dní později než populace hnízdící ve městě.

Na závěr bych se chtěl pozastavit u dravce, co naštestí u nás není.

Jedná se o dravce žijícího v tropických oblastech Jižní Ameriky a loví především opice, hbitě mezi stromy rychlostí až 90 km/h. Je to **Harpie** pralesní. Samice dosahuje hmotnosti až 9 kg s rozpětím křídel až 2 m a drápy větší než medvěd Grizzly. Číman

Duchovní koutek

Vážení čtenáři, krátce před Vánoci jsme byli konfrontováni s nepochopitelným násilným činem, který nebyl virtuální, ale projevil se reálně skutečnou smrtí a zažitou a zažívanou bolestí. V naší společnosti je virtuální násilí přítomno ve hrách, v mobilech, počítačích, v mediích. Zdá se, že bez něho si nedokážeme trávení volného času představit. Násilí je také podporováno, když media té či oné válčící strany a žel i naše se radují, že zemřeli-to je moc lidské (byli zlikvidováni) či byli zraněni vojáci té protivné strany. Jako když se člověk podíval na stránky novin z 2. svět. války. Zlo jak vidíme není jen kolem nás, ale i v nás. Daří se, jsme ve šťastné blahobytnější menšině lidstva. A přesto zlo nás chce získat. Jak se tomu bránit? Nenapadl mě jiný lék než psychohygienu prostřednictvím modlitby Otčenáš. Již TG Masaryk, řekl, že je v ní všechno. Opravdu. Začíná to: „Otče náš, Máme jednoho Otce. „Přijď království tvé.“ Ať přijde království smíření, pokoje. „Buď vůle tvá.“ Vůlí Boží je, aby byl vesmír, Země, život. Řád lásky všude. „V nebi i na Zemi. Chléb(živobytí atd. na každý den nám dávej. Odpusť nám naše viny.“ Stále nám odpouštěj. Velice to potřebujeme. „Jakož i my odpouštíme našim viníkům.“ Ať i my odpouštíme, zehnáme druhým. „Neuved' nás do pokušení.“ Chraň nás před těžkými zkouškami, ve kterých bychom selhali. „Ale zbav nás od všeho zlého.“ Ať neupadneme do zla. Ať sami nejsme zlí. Amen. Milí přátelé, naši předkové zažívali horší věci. Nenechali si vzít sílu a chuť k životu. Myslím si, že možná i proto, že věřili, že na život nejsou sami.

A možná ještě naléhavější je poselství papeže Františka. Pravda osvobozuje.

Říci "ano" Ježíši. Knížeti míru tedy znamená říci "ne" válce, a to s odvahou: říci "ne" válce, každé válce, samotné logice války, cestě bez cíle, porážce bez vítězů, šilenství bez omluvy. To je válka: cesta bez cíle, porážka bez vítěze, šilenství bez omluvy. Ale říci "ne" válce znamená říci "ne" zbraním. Protože pokud člověk, jehož srdce je nestálé a zraněné, najde ve svých rukou nástroje smrti, dříve či později je použije. A jak lze mluvit o míru, když se zvyšuje výroba, prodej a obchod se zbraněmi? Dnes, stejně jako v Herodově době, se úklady zla, které se staví proti Božímu světlu, pohybují ve stínu pokrytectví a utajení: kolik ozbrojených masakrů se odehrává v ohlušujícím tichu, aniž by o tom mnozí věděli! Lidé, kteří nechtějí zbraň, ale chléb, kteří se snaží přežít a volají po míru, nevědí, kolik veřejných peněz se vydává na zbrojení. A přitom by to měli vědět! Ať se o tom mluví, ať se o tom píše, aby byly známy zájmy a zisky, které tahají za nitky válek.

Přeji vše dobré v novém roce 2024, doufejme v míru.

V úctě J. Lízner

Cínovec, „národní bohatství“, nebo „bouře ve sklenici vody“?

V závěru minulého povídání, zavádějícího čtenáře do prostředí sběratelů minerálů, byl zmíněn i Cínovec, hraniční hora v Krušných horách, kdysi „ráj“ pro mineralogy. V poslední době je Cínovec tématem sdělovacích prostředků poměrně často, a to ve spojitosti s lithiem, po němž ve světě v posledních letech velmi rychle roste poptávka z důvodu výroby lithiových baterií pro elektromobily, či rovněž potřeba na bateriová úložiště související s výrobou a užitím čisté elektřiny. Přetřásá se otázka „bohatství“, které se v podobě lithia pod Cínovcem ukrývá. Současná vláda označuje Cínovec za velkou příležitost a národní bohatství a ta minulá, otázku přístupu k využití lithia na Cínovci dokonce použila jako součást předvolebního boje. Vybral jsem několik hlášek, které se v tisku v poslední době v souvislosti s Cínovcem objevily: „Česko jako Kuvajt“, „Cínovecký kopec má dnes cenu více jak 10 miliard Kč (r. 2022)“, či „česko-australská firma Geomet má celkové odhadované zásoby odpovídající až 7,39 mil. tun lithného karbonátu“, nebo „z předpokládaných zásob je potvrzeno 4,52 mil. t. tzv. změřených a indikovaných zásob (tj. k roku 2017) a tyto zásoby mají teď hodnotu blížící se 7 bil. Kč“. Ohromující částky! Premiér Fiala lithium vnímá jako strategickou surovinu (s tím se plně ztotožňuji) a jeho těžbu jako zásadní pro restart Česka.

Je tomu ale opravdu tak? Především uváděné finanční částky se zdají ohromující, ale rovněž tak mohou být i silně zavádějící. Z čeho vycházejí? Co se za nimi skrývá? A dojde zde nakonec k těžbě tohoto pro čistou energetiku důležitého kovu? Jedná se o vytěžitelné zásoby, či zatím spíše o prognózní zdroje? Je Cínovec opravdu největším ložiskem lithia v Evropě? Co již prozkoumané obrovské ložisko lithia a bóru Jadar v Srbsku? Či nově objevené bohaté akumulace lithia východně od města Lopare v Bosně a Hercegovině? Jako bývalý ložiskový rudní geolog se pokusím o určité úvahy na toto téma, neboť si myslím, že některé čtenáře by související otázky mohly zajímat.

Ale nejprve trochu té cínovecké hornické historie. Podle doložených zpráv se zde cín dobýval již od r. 1378 a koncem 19. stol. přibyl i wolfram, to poté, co bylo odhaleno jeho využití pro tvrzení oceli. Těžba a zpracování cíno-wolframových rud zde skončila v r. 1990 z důvodu její vysoké ztrátovosti. Dobývání probíhalo 2 hlubinnými šachtami. Roční objem dobývaných rud se v posledních letech pohyboval kolem 50 000 tun, což odpovídalo produkci ± 50 t cínu a 2-3 t wolframu/rok. Koncentrát se vyvážel ke zpracování do nedalekého německého Freibergu (pozn. cín a wolfram se rovněž dobýval na německé straně Cínovce u městečka Altenberg). Po středověké těžbě pak zůstaly desítky starých důlních děl a podzemní prostory místy připomínají „ementál“. Mimo zmíněných Sn-W rud se při okraji křemenných rudních žil, ale především v okolních přeměněných horninách žulového typu („greisenech“), vyskytuje vtoušená lithná slída – cinvaldit. Jeho část je uložena i na odkališti, kam byla vyplavována odpadní mletá hornina po úpravě cíno-wolframových rud.

Greiseny se zde vyskytují v masovém množství, ale obsahy lithia v nich jsou v porovnání se současně ve světě těženými ložisky poloviční (bohužel). Místo to, těžená světová ložiska (především v Austrálii) jsou těžena povrchovými lomy, kdežto ložisko Cínovec bude nutno těžit podzemním způsobem, tedy dražším.

Než se budeme věnovat diskusi problematiky výskytu a ložisek lithia v tzv. „tvrdých horninách“, jako např. Cínovec, či pegmatitech v Austrálii, je třeba zmínit, že v současnosti jsou již jeho významnějším zdrojem solanky solných jezer v pouštních oblastech (Chile, Argentina, Čína). Největší potenciální zásoby lithia v solankách pak má Bolívie (zatím produkci Li nezapočala).

Pokud se zaměříme na lithium, nejprve začnu tím, že jeho cena na světových trzích, jako u řady surovin, které se v průběhu krátké doby staly předmětem rychle rostoucího zájmu pro nové uplatnění, rovněž rychle roste, ale také silně kolísá. Pro ilustraci přikládám graf vývoje cen lithia za posledních pět let (obr.). Jsou uváděny yuanech, vzhledem k tomu, že Čína je jeho hlavní spotřebitel a rovněž i významný producent Li (1 yuan = 3,2 Kč, či 0,14 USD). Cena lithia, které se obchoduje v podobě uhličitanu lithného (Li_2CO_3) a jeho hydroxidu ($\text{LiOH}\cdot\text{H}_2\text{O}$) posledních měsíců výrazně poklesly v důsledku útlumu poptávky v Číně, která se podílí 77% na celosvětové výrobě autobaterií (snížení poptávky po elektromobilech). Navíc se očekává, že tlak na nízké ceny bude přetrvávat v letech 2024/25 z důvodu předzásobení u hlavních spotřebitelů. A nyní si můžeme nastolit první zásadní otázku: „při jaké ceně se provádělo ohodnocení množství lithia na Cínovci a bude na předpokládané úrovni i v době jeho těžby, aby jeho získávání bylo rentabilní?“ Nastolena byla řada otázek, kterým bych se chtěl věnovat v příštích číslech Zpravodaje. Tedy, pokud od Vás čtenářů bude příznivý ohlas.

miroslavsedina@yahoo.com

Miroslav Šedina

Cínovec – foto z www.krusnohorsky.cz